

بررسی رابطه میان پایگاه روابط همگنان با سبک‌های دلبستگی در دانش‌آموزان دختر متوسطه

محبوبه افقری^{۱*}؛ دانشجوی کارشناسی ارشد رشته روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)،
اصفهان، ایران

دکتر سیده راضیه طبائیان؛ استادیار گروه روانشناسی دانشگاه اصفهان

مقدمه: دلبستگی عبارت است از پیوند عاطفی عمیق که با افراد خاص در زندگی برقرار می‌کنیم به طوری که باعث می‌شود وقتی با آنها تعامل کنیم، احساس نشاط و شغف کرده و به هنگام استرس از این که آنها را در کنار خود داریم، احساس آرامش کنیم (برک، ۱۳۹۱). نظریه دلبستگی بر پایدار ماندن پاسخ‌هایی تاکید می‌ورزد که در خلال نوزادی در تعامل بین نوزاد و مراقب وی به وجود می‌آید، رفتارهای دلبستگی و پیامدهای آن در سراسر زندگی فعال باقی می‌ماند و به هیچ وجه به دوره کودکی محدود نمی‌شود (سیپسون، کولینز، ترن، هایدون، ۲۰۰۷). بنابراین دلبستگی می‌تواند به دوره بزرگسالی و روابط فرد با دیگران از جمله روابط همگنان تعمیم یابد. روابط با همگنان به روابطی اشاره دارد که بین افراد همگن یعنی افرادی که از لحاظ مهارت، سطح آموزش و یا موقعیتی برابر باشد شکل می‌گیرد (پورافکاری، ۱۳۸۴). بنابر آنچه ذکر شد هدف پژوهش بررسی رابطه میان پایگاه روابط همگنان با سبک‌های دلبستگی در دانش‌آموزان دختر متوسطه بود.

روش: این پژوهش یک مطالعه توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه مورد مطالعه تمامی دانش‌آموزان دختر متوسطه شهر اصفهان بودند. از این میان ۳۹۰ نفر از دانش‌آموزان دختر متوسطه به روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب شد. ابتدا از نواحی پنجگانه آموزش و پرورش شهر اصفهان سه ناحیه (نواحی ۲، ۳، ۴) به صورت تصادفی انتخاب و سپس از هر ناحیه دو دبیرستان و از هر دبیرستان سه کلاس به صورت تصادف انتخاب شد. پس از توضیحات جهت تکمیل پرسشنامه‌ها دانش‌آموزانی که تمایل به شرکت در پژوهش نداشتند از کلاس خارج شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه سبک دلبستگی بزرگسال کولینز و رید (۱۹۹۰) و پرسشنامه پایگاه روابط همگنان ریجی و اسلی (۱۹۹۳) استفاده شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها در سطح توصیفی از شاخص‌های میانگین و انحراف استاندارد و در سطح آمار استنباطی از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS20 تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج ضریب همبستگی نشان داد رابطه میان سبک دلبستگی ایمن و هر سه خرده‌مقیاس پایگاه روابط همگنان (زورگویی، قربانی و رفتار مطلوب اجتماعی) در سطح $P < 0/01$ معنادار بود. این یافته با یافته‌های گروه، فارون،

باکرمنز کارنبرگ، ون آجیزندور، استیل، رویزمن (۲۰۱۴)، کارتر و آلماراز (۲۰۱۴)، کارلو، مک جنلی، هایس، مارتینز (۲۰۱۲)، تامپسون و گلوی (۲۰۰۸)، کانتراس، کرنز، وایمر، جنتیزلر، توماچ (۲۰۰۰) همخوان بود. رابطه میان سبک دلبستگی اجتنابی و خرده مقیاس‌های پایگاه روابط همگنان (زورگویی و رفتار مطلوب اجتماعی) معنادار نبود. رابطه میان سبک دلبستگی اجتنابی و خرده مقیاس پایگاه روابط همگنان (قربانی) در سطح $P < 0.01$ معنادار بود. این یافته با یافته‌های کوککینوس (۲۰۱۳)، نیکی فورو، جورجیوس، استاوریندیز (۲۰۱۳)، کوپچ‌پرز، کناپ، وانکل (۲۰۱۲) همخوان بود. رابطه میان سبک دلبستگی دوسوگرا و خرده مقیاس پایگاه روابط همگنان (رفتار مطلوب اجتماعی) معنادار نبود. رابطه میان سبک دلبستگی دوسوگرا و خرده مقیاس‌های پایگاه روابط همگنان (زورگویی و قربانی) در سطح $P < 0.01$ معنادار بود. این یافته با یافته‌ی کریستی (۲۰۱۲) همخوان بود.

بحث و نتیجه‌گیری: تاثیرات متقابل کودک با دنیای اطراف از همان ابتدای تولد آغاز می‌شود و کودک، مادر را اولین پایگاه امن در زندگی می‌یابد. بنابراین دلبستگی می‌تواند یکی از رویدادهای مهم زندگی هر فردی باشد. وقتی مادر به صورت مناسبی به نیازهای کودک پاسخ دهد دلبستگی ایمن رشد می‌یابد و در غیر این صورت نوعی دلبستگی نایمن در آنها شکل می‌گیرد. یافته‌ها نشان داد کسانی دارای سبک دلبستگی ایمن هستند در روابط با همگنان جز گروه رفتار مطلوب اجتماعی تلقی می‌شوند. وقتی مادر پاسخگو، در دسترس و پذیرنده باشد فضای حاکی از اعتماد را در رابطه با کودک خود شکل می‌دهد. این امر منجر به احساس امنیت و این افزایش امنیت به سوی نگرش‌ها و رفتارهای مطلوب اجتماعی متمایل می‌شود. تحقیقات نشان داده افراد ایمن سطوح بالایی از صداقت و محبت را دارند و آن‌ها امیدوارند در مواقعی که دیگران به آن‌ها نیاز دارند کمک کنند. بنابراین سبک دلبستگی ایمن در زندگی نقش مهمی را می‌تواند در رفتارهای مطلوب اجتماعی داشته باشد. کودکانی که نایمن دوسوگرا هستند به علت نداشتن مادری که در دسترس، پذیرنده و پاسخگو باشد دچار اضطراب می‌شوند و همواره به دیگران شک دارند. کودکان نایمن اجتنابی از برقراری ارتباط با دیگران اجتناب می‌کنند و به دلیل این که مادر پاسخگو نیازهای کودک نبوده دچار درخودماندگی آموخته شده می‌شوند. بنابراین کسانی که دلبستگی نایمن هستند به خاطر تجربیات منفی گذشته از قبیل محرومیت، طرد، جدائی و ... به گونه‌ای دچار احساس کم ارزشی و خشم می‌کنند. زمانی که فرد احساس خود ارزشمندی نداشته باشد عزت نفس و توانایی لازم را برای روابط اجتماعی نیز نخواهند داشت در این حالت فرد از برقراری روابط با همگنان خود دوری می‌کنند. در چنین حالتی افرادی که سبک دلبستگی آنها نایمن است درک درستی از تعامل با همگنان خود ندارد و نمی‌تواند روابط خود را با همگنان حفظ کند. بنابراین این افراد مرتکب زورگویی می‌شوند یا مورد زورگویی دیگران قرار گرفته و نقش قربانی را بازی می‌کنند. پژوهش حاضر از آنجا که مبتنی بر روش آماری همبستگی است نمی‌تواند اشاره به رابطه علت و معلولی کند و لیکن براساس رابطه میان سبک‌های دلبستگی و روابط همگنان به نظر می‌رسد که مداخلات درمانی در زمینه‌ی سبک دلبستگی نایمن می‌تواند منجر به بهبود روابط همگنان شود و این نیازمند پژوهش‌های آتی است.

جهت تهیه فایل **WORD** این مقاله به سایت **DaneshResan.com** مراجعه نمایید و عنوان مقاله را جستجو کنید
بیش از ۲ میلیون مقاله فارسی در این سایت موجود میباشد

انجمن روان‌شناسی بزرگسالان و نوجوانان ایران
دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی

دومین کنفرانس سراسری روان‌شناسی کودکان و نوجوانان
2nd Congress on Child and Adolescent Psychology
(CCAP)

واژه های کلیدی: پایگاه روابط همگنان، سبک‌های دلبستگی.